บทที่ 3

วิธีการวิจัย

3.1 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริโภคอาหารของหญิงตั้งครรภ์ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดปัตตานี เป็นการศึกษาแบบ Cross-sectional study ตั้งแต่เดือน มกราคม พ.ศ. 2546 ถึง มกราคม พ.ศ.2549

3.1.1 พื้นที่ที่ศึกษา

มีการศึกษาเป็นจำนวน 2 ครั้งๆแรก ทำการศึกษาในหมู่บ้านไทยมุสลิมจำนวน 4 ตำบล ในจังหวัดปัตตานี ได้แก่ตำบลสะดาวา อำเภอยะรัง (พื้นที่ดอน) ตำบลสะนอ อำเภอยะรัง (พื้นที่ดอน) ตำบล บางเขา อำเภอหนองจิก (พื้นที่ริมทะเล) และตำบลปิตุมุดีอำเภอยะรัง (พื้นที่ริมทะเล) ซึ่งห่างจากอำเภอเมืองในจังหวัดปัตตานีประมาณ 30 กิโลเมตร และเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่ดอนและริมทะเล การศึกษาครั้งที่ 2 ทำในตำบล สะดาวา อำเภอยะรัง

3.1.2 ตัวอย่างที่ศึกษา

ครั้งแรกประกอบด้วยหญิงตั้งครรภ์ที่มีอายุครรภ์ 20-28 เดือนและเป็นผู้ที่เต็มใจที่จะเข้าร่วมโครงการจำนวน 72 คนเนื่องจาก ใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวกับที่ใช้ในโครงการสร้างและใช้กลยุทธ์ฯ ตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งที่ 2 ประกอบด้วยหญิงตั้งครรภ์จำนวน 20 คน

3.1.3 การเก็บข้อมูล รูปแบบการบริโภคอาหารของหญิงตั้งครรภ์ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดปัตตานีทำโดยการซักประวัติการบริโภคอาหารในรอบ 24 ชั่วโมงเป็นเวลา 3 วันคือวันธรรมดา (จันทร์ถึงวันพฤหัส ยกเว้นวันที่มีตลาดนัดในหมู่บ้าน) วันมีตลาดนัดในหมู่บ้าน และวันเสาร์ ทำการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามความถี่ในการบริโภคอาหาร (Food frequency questionnaire) และการบริโภคอาหารในรอบ 24 ชั่วโมงที่ผ่านมา (24 hour dietary recall) ทำการการเก็บข้อมูลจำนวน 2 ครั้งๆแรกเก็บข้อมูลใน 4 ตำบล การเก็บข้อมูลครั้งที่ 2 เลือกเก็บข้อมูลที่ตำบล สะดาวา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานีเนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่ใกล้และสะดวกกว่าหมู่บ้านอื่นๆ เนื่องจากในช่วงที่ทำการวิจัยในจังหวัดปัตตานีมีปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดภาคใต้ด้วยจึงส่งผลต่อการเก็บข้อมูลในชุมชน

3.1.4 เครื่องมือในการวิจัย

- แบบสอบถามความถี่ในการบริโภคอาหาร

- แบบสำรวจการบริโภคอาหารในรอบ 24 ชั่วโมงที่ผ่านมา

- เครื่องมือที่ใช้ประกอบการสัมภาษณ์ปริมาณการบริโภคอาหาร ได้แก่ รูปภาพอาหารชนิดต่างๆ เครื่องชั่งอาหาร ไม้บรรทัด อาหารสด อาหารแห้ง

3.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1.5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทางด้านการบริโภคอาหารและสารอาหารที่ได้รับใน 1 วัน ทำโดย

- แปลงข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกในแบบฟอร์มประเมินการบริโภคอาหารในรอบ24 ชั่วโมงที่ผ่านมาเป็นเวลา 3 วันให้เป็นน้ำหนักของอาหารที่บริโภค (กรัม) ในแต่ละวัน

- นำมาคำนวณค่าเฉลี่ยปริมาณอาหารและสารอาหารที่ได้รับใน 1 วัน บนพื้นฐานอาหารหลัก 5 หมู่ของคนไทยเป็นหลักได้แก่ หมู่ที่ 1 เนื้อสัตว์ ไข่ ถั่ว นม ถั่วเม็ดแห้ง และผลิตภัณฑ์จากถั่วและนม หมู่ที่2 ได้แก่ ข้าว แป้ง น้ำตาล เผือก มัน หมู่ที่ที่ 3 ได้แก่ ผักต่างๆ หมู่ที่ 4 ได้แก่ ผลไม้ หมู่ที่ 5 ได้แก่ไขมันต่างๆ โดยการคำนวณสารอาหารจากตารางคุณค่าอาหารไทยของกองโภชนาการ กระทรวงสาธารณสุข

- นำปริมาณสารอาหารที่คำนวณได้ในแต่ละคนมาเปรียบเทียบกับค่า RDA ของคนไทย

- คำนวณธาตุเหล็กที่ร่างกายนำไปใช้ได้ตามข้อเสนอแนะของ Monsen และคณะ (1978) และคำนวณ Iron biovailability diet ตามข้อเสนอแนะของ Monsen และคณะ (1978)

3.1.5.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความถี่ในการบริโภคอาหาร (Food Frequency Questionnaires: FFQ) ทำโดยการวิเคราะห์ ความถี่ในการบริโภคอาหารชนิดต่างๆ วิธีการประกอบอาหารประเภทต่างๆ และความชอบอาหาร

3.1.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ใช้สถิติพื้นฐานโดยการหาค่าเฉลี่ย ทำการวิเคราะห์ผลโดยการเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ครั้งที่ 1 กับ ครั้งที่ 2 โดยใช้ Pair T-test การหา ความสัมพันธ์ ของสารอาหาร กับผล

ทางโลหิตวิทยาโดยใช้ Qui-squre test และ Onc way ANOVA การคำนวณโดยใช้โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS statistic package

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

3.2.1 แบบฟอร์มบันทึกข้อมูลทั่วไป

3.2.2 แบบสอบถามการบริโภคอาหารในรอบ 24 ชั่วโมง

3.2.3 แบบสอบถามความถี่ในการบริโภคอาหาร

3.2.4 การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์การบริโภคอาหารโดยผู้ช่วยนักวิจัยชาวไทยมุสลิมจำนวน 2 คน ที่ผ่านการฝึกและทดลองเก็บข้อมูลจนสามารถเก็บข้อมูลได้ถูกต้อง การสัมภาษณ์การบริโภคอาหาร ใช้อุปกรณ์ต่างๆช่วยในการสัมภาษณ์ เช่น รูปภาพอาหารที่นิยมบริโภคขนาดต่างๆ (เล็ก กลาง ใหญ่) ไม้บรรทัด ถ้วยตวง ช้อนตวง ช้อนกินข้าว ช้อนชา แก้วน้ำ และอาหารจริง แบบสอบถามการบริโภคอาหารในรอบ 24 ชั่วโมง ทำโดยแนะนำการบันทึกอาหารที่บริโภคลงในแบบฟอร์มที่ให้ และใช้เครื่องมือต่างๆดังกล่าว เพื่อช่วยในการกำหนดปริมาณที่บริโภคและมีการจดบันทึกเท่าที่ทำได้ หลังจากนั้นนักวิจัยผู้ช่วยเข้าไปถามเพื่อการตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งโดยใช้รูปภาพ และอุปกรณ์ต่างๆช่วยกำหนดน้ำหนักของอาหารที่บริโภคจริง ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ ประมาณ 1 ชั่วโมง แบบสอบถามความถี่ในการบริโภคอาหารใช้เวลาในการสัมภาษณ์ ประมาณ 2-3 ชั่วโมง โดยถามที่บ้านของหญิงตั้งครรภ์